

Марина Ахвердова,
старший науковий співробітник
відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

Наталія Чунакова,
старший науковий співробітник
відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

Огляд основних змін до таблиць УДК за 2003—2006 рр.

Під час підготовки до друку матеріалів другого видання національних таблиць УДК їхній текст, насамперед, актуалізовано внесенням змін та доповнень за 1998—2006 рр., одержаних з Консорціуму УДК. Але якщо зміни за 1998—2002 рр. було опубліковано у виданнях "Універсальна десяткова класифікація (УДК). Зміни та доповнення" [1—4], то зміни за 2003—2006 рр. не видавалися окремими випусками. Відомості про вилучені індекси за вказані роки вміщено в текст таблиць другого видання. У цій публікації ми хочемо надати коротку інформацію про основні нові та змінені індекси, в які розділи переміщено матеріал із вилучених індексів з метою акцентування на них уваги користувачів, щоб було легше відстежити у величезному масиві таблиць найсуттєвіші зміни й урахувати їх у подальшій роботі (тобто, внести відповідні виправлення, корективи в систематичний каталог, робочі таблиці та картотеки, систематичну контрольну картотеку до каталогу тощо).

У третю частину другого видання національних таблиць УДК включено класи 5 *Математика та природничі науки*, 60 *Біотехнологія* та 61 *Медицина* Основної таблиці та Алфавітно-предметні покажчики (АПП) до кожного з них.

Далі подано повну статистику змін та доповнень до цих класів за зазначені роки:

Клас	Вид індексу	2003	2004	2005	2006
5	Новий	44	1	—	738
	Змінений	4	1	1	72
	Вилучений	43(—)	1(—)	—	53(—)
60	Новий	—	3	—	—
	Змінений	1	3	1	—
	Вилучений	—	—	—	—
61	Новий	12	—	—	—
	Змінений	3	—	4	5
	Вилучений	—	—	—	—

У дужках подано кількість повністю вилучених індексів (як зайвих або непотрібних понять).

Основні зміни за цей період внесено у розділи класу 5 *Математика та природничі науки*, зокрема у класи 51 *Математика* та 53 *Фізика*. Так, розділи 510 *Фундаментальні та загальні питання математики*, 512.62 *Поля. Багаточлени*, 512.64 *Лінійна та полілінійна алгебра*, 512.66 *Гомологічна алгебра*, 517.95 *Диференціальні рівняння з частинними похідними* тощо доповнені новими розділами, індексами та прикладами комбінування.

Фундаментальні зміни відбулись у класах 530 *Теоретичні основи фізики* (цей клас замінив 530.1 *Основні закони фізики*) та 536 *Термодинаміка. Статистична фізика*. Уточнено опис класів 530.12 та 536, їх доповнено новими записами, які відображають сучасні проблеми фізики, але раніше були відсутні в таблицях, наприклад:

Гравітаційні хвилі	530.122.1
Класична і квантова теорія поля	530.21/22
Синергетика	530.192
Статистична фізика	536.9
Супергравітація	530.122.5
Теорія відносності	530.12
Фрактали	530.191
Хаос	530.182.2

У розділі 535 *Оптика* змінено методику позначення кольорів видимого світла: зараз це здійснюють за допомогою загальних визначників кольору -026.613 (індекси 535-201/-287, які раніше використовувались для цього, вилучено).

Класи 60 *Біотехнологія* та 61 *Медицина* зазнали незначних змін за цей період: невеликий, але надзвичайно актуальний клас 60 уведено в текст англomовного еталона МРФ (стандартна версія УДК) зовсім нещодавно (2002), а клас 61 з самого початку було докладно деталізовано.

Невеликі, але суттєві та логічні зміни внесено в рубрику 614.2 *Організація охорони здоров'я*: її доповнено новими прямими індексами для різних типів медичних закладів (лікарні, поліклініки, амбулаторії тощо), які раніше взагалі були відсутні в розділі.

Виключене з розділу 618.6 *Нормальний стан породіллі... Післяпологовий період* термінологічне словосполучення *Грудне вигодовування* перенесено у 613.953 *Здоров'я та гігієна дітей раннього віку*, де його розміщення є логічнішим. Сюди увійшли також нові терміни *Штучне годування*, *Природне годування* тощо.

Нове та надзвичайно актуальне поняття *Аутизм* уведено в розділ 616.89 *Психіатрія. Патологічна психологія...*

Ми доповнили другу редакцію класу 61 *Медицина* відсутніми в англійському еталоні термінами, які досить часто зустрічаються в літературі та для яких очевидно їхнє місце в таблиці, наприклад:

Валеологія	613
Гемодинаміка	612.13
Сколіоз	616.711-007.5
Урологія	616.6

Слід зазначити, що за останні роки було видано багато документів (у тому числі навчальних видань) з валеології — науки про здоров'я людини та здоровий спосіб життя. Для систематизації документів за цією темою ми використовували індекс 613 *Гігієна*, опис якого в другому виданні замінено на *Гігієна в цілому. Валеологія та гігієна особистості*. Колектив провідних фахівців з валеології, очолюваний доктором медичних наук Г. Апанасенком та С. Прасолом, запропонував свою деталізовану схему розташування науки *Валеологія* у розділі 008 *Цивілізація. Культура. Прогрес*, яку надруковано в часописі "Вісник Книжкової палати" [5] та після обговорення відправлено для експертного розгляду в Консорціум УДК.

Четверта частина видання міститиме клас 62 *Машинобудування. Техніка в цілому*. За розглянутий період у нього внесено порівняно небагато змін та доповнень (у 2006 р. їх взагалі не було):

Клас	Вид індексу	2003	2004	2005	2006
62	Новий	2	3	7	—
	Змінений	14	5	4	—
	Вилучений	46(2)	7(—)	6	—

Однак серед нових понять є такі важливі та актуальні, як

Механотроніка	62-505
Нанотехнологія	620.3
Синергетика	62-505
Сільникові телефони	621.395.721.5

У розділі 62-774.7 *Сходи, драбини* вказівку для паралельного підрозділення замінено новими прямими індексами 62-774.71/76 для драбин різних видів.

Модернізація важливого й актуального розділу 620.9 *Економіка енергетики в цілому* зробила його компактнішим, з точнішими і конкретнішими описами класів. Поняття з вилучених індексів 620.95/96 перенесено в приклади комбінування нових індексів 620.925/926 *Використання різних видів енергії*.

Звертаємо увагу на розділи 629.3 *Наземні транспортні засоби*, 629.5 *Водні засоби транспорту...* і 629.7 *Авіація та*

космонавтика... у яких велику кількість прямих індексів вилучено (див. 629.3.073/077, 629.3.082.2/4, 629.361.1/6, 629.5.025.42/49, 629.5.042.31/32, 629.5.046.5/55, 629.7.046.2/7), а їхній зміст також перенесено в приклади комбінування індексу основного класу.

У п'яту частину таблиць вміщено класи 63/65 Основної таблиці та АПП до кожного з них.

Повна статистика змін та доповнень за зазначені роки:

Клас	Вид індексу	2003	2004	2005	2006
63	Новий	—	—	—	—
	Змінений	—	—	3	—
	Вилучений	—	—	—	—
64	Новий	—	—	15	—
	Змінений	—	—	116	—
	Вилучений	—	—	342(63)	1(—)
65	Новий	10	—	—	—
	Змінений	8	—	2	3
	Вилучений	4(—)	—	—	—

Як видно з таблиці, найменше змінився клас 63, а найбільші зміни внесені у клас 64.

У класі 63 *Сільське господарство. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство* уточнено методичні вказівки для паралельного підрозділення розділів 636.068 *Внутрішні (органічні) особливості, відозміни [домашніх тварин]* та 639.24 *Промисел морських ссавців та рептилій*.

Суттєві зміни здійснено в класі 64 *Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту*, а саме: прості та деякі складні індекси було вилучено, а їхній зміст перенесено у приклади комбінування. Такі зміни відбулись у підкласах 64.01/04, 64.069, 640.1, 640.5/8, 641, 642, 645.13/398 (весь матеріал перенесено у повністю перероблені розділи 645.4, 684.7) тощо, наприклад:

Індекс	1-ше видання	2-ге видання
64.01	Загальні принципи, теорія і практика організації домашнього господарства. Теорія ведення домашнього господарства	Домашнє господарство. Ведення домашнього господарства Загальні принципи домашнього господарства. Теорія та практика організації домашнього господарства. Теорія управління домашнім господарством <i>Приклад(и) комбінування:</i> 64.01-021.4 Якість у домашньому господарстві 64.01-022.56 Велике домашнє господарство 64.01-005.216 Завдання. Мета 64.01-005.25 Відповідальність. Функції. Обов'язки. Посади. Спеціалізація. Розподіл функцій. Збільшення функцій
645.1	Покриття підлоги <i>Підрозділяти за допомогою -03 (Табл. Ік)</i>	Покриття підлоги. Засоби для закріплення <i>Підрозділяти за допомогою -03 (Табл. Ік)</i> <i>Приклади комбінування:</i> 645.1-037.87 Покриття підлоги лінолеумом 645.1-692.533.4 Кахельна підлога <i>645.13 виключений → 684.77</i>
645.13	Покриття підлоги Килимове покриття <i>Приклади комбінування:</i>	
645.132	645.13-037.87 Покриття підлоги лінолеумом Покриття підлоги, суцільне килимове покриття	<i>645.132 виключений → 684.771</i>
645.133	Великі килими. Покриття підлоги більш ніж однією смугою килима	<i>645.133 виключений → 684.772</i>

Модифікацію класу 65 *Організація та управління підприємствами зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії. Бухгалтерська справа, рахівництво. Паблік рилейшнз. Зв'язок з громадськістю* було здійснено ще у 2002 році [3]. Тоді спеціальні визначники 65.01/07 і власне запис класу 65 було вилучено. Тільки в 2007 році запис класу 65 відновлено з новим описом, який наведено у цьому виданні.

Шоста частина другого видання національних таблиць УДК містить класи 66/69 Основної таблиці та АПП до кожного з них.

Повна статистика змін та доповнень за зазначені роки така:

Клас	Вид індексу	2003	2004	2005	2006
66	Новий	—	—	1	—
	Змінений	1	—	3	1
	Вилучений	1(—)	—	—	—
67	Новий	—	—	—	—
	Змінений	2	—	3	—
	Вилучений	—	1(—)	—	—
68	Новий	—	—	43	—
	Змінений	4	2	7	—
	Вилучений	132(—)	30(17)	—	—
69	Новий	—	—	—	—
	Змінений	—	—	3	—
	Вилучений	—	—	—	—

Клас 66 *Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі* не зазнав важливих змін. Деякі індекси було деталізовано конкретнішими термінами, доповнено прикладами комбінування або посиланнями. У розділі 667-12 (а також 679.8 *Технологія обробки каменю...*) наведено приклади використання кольорів видимого світла за допомогою загальних визначників -027.613... (прямі індекси 667-121 та 679.8-2 виключено):

Індекс	1-ше видання	2-ге видання
663.242	Винний оцет	663.242 Винний оцет. Бальзамічний оцет
667-12	Кольори. Відтінки	Кольори. Відтінки <i>Приклад(и) комбінування:</i> 667-12-026.613.1 Група червоного кольору

У класах 67 *Різні галузі промисловості та ремесла та 69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи* значних змін не відбулось. Лише окремі індекси було доповнено прикладами комбінування, а також внесено уточнення в методичні вказівки для паралельного підрозділення (674.032.3/4 *М'яка деревина за ботанічними родинями*).

Найсуттєвіших змін зазнав клас 68 *Галузі промисловості та ремесла, що виробляють готову продукцію*. Так, поняття з вилучених індексів 681.131/139 (розділ 681.13 *Торговельні автомати. ... Автомати*) переміщено в приклади комбінування індексу основного класу із застосуванням знака відношення або двокрапки (681.13:...). Також вилучено індекси 681.81/83 *Музичні інструменти...*, а їхній зміст перенесено до нових розділів класу 78 *Музика* (681.81/82 → 780.6 *Музичні інструменти та приладдя*; 681.83 → 780.7 *Музичні навчальні допоміжні пристрої*).

Крім того, клас поповнився новими індексами: у розділі 684.7 *Оббивка меблів...* введено прямі індекси 684.725/727, 684.77/78 тощо, що значно розширило коло понять.

Сьома частина видання міститиме класи 7/9 Основної таблиці.

Повна статистика змін та доповнень за зазначені роки така:

Клас	Вид індексу	2003	2004	2005	2006
7	Новий	205	—	—	—
	Змінений	—12	2	1	—
	Вилучений	241(—4)	—	—	—
8	Новий	—	—	—	—
	Змінений	—	—	2	2
	Вилучений	—	—	—	—
9	Новий	—	—	6	—
	Змінений	2	3	2	8
	Вилучений	—	159	4	—

Зміни в класі 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* частково пов'язані з перенесенням понять із прямих індексів у приклади, частково — з повним вилученням індексів, поняття яких можна знайти в суміжних розділах. Так,

поняття з виключених спеціальних визначників 72.012.2/3 *Розділення ділянок. Розбивка. Елементи плану* (клас 72 *Архітектура*) систематизатори знайдуть у суміжному класі 69 *Будівельна промисловість...*, а саме у 69.032 *Загальні розміри споруд*, 69.036 *Споруди відповідно до їхнього планового розміщення та форми*, 69.05 *Вибір будівельного майданчика. Устаткування*.

З розділів 725.11/825, 726.1/7 і 727.1/98 вилучено прями індекси, що позначали різноманітні типи споруд (банки, бібліотеки, церкви, освітні заклади тощо) як зайві або їхні поняття перенесено у приклади, що створюються за допомогою комбінування індексів основного класу із застосуванням знаку відношення (725.1:...; 726:...; 727:...).

Наприклад:

Індекс	1-ше видання	2-ге видання
725.1	Громадські будівлі. Будівлі державної адміністрації, правових установ. Будівлі державних служб. Будівлі комунальних служб	Громадські будівлі. Будівлі державної адміністрації, правових установ. Будівлі державних служб. Будівлі комунальних служб <i>Приклад(и) комбінування:</i> 725.1:640.43/44 Ресторани. Кафе. Заклади, що мають дозвіл продавати алкогольні напої 725.1:794.9 Казино

У клас 78 *Музика* вміщено новий розділ 780.6 *Музичні інструменти та приладдя* (замість вилучених 681.81/82). Це — перша стадія запланованої ревізії всього розділу 78, завдяки якій окремі музичні інструменти об'єднано з музикою, призначеною для них. Новий розділ не лише має іншу структуру, а й міститиме більше спеціальних термінів.

З цього класу вилучено також розділи 786/789, а їхні поняття перенесено в новий розділ 780.8 *Музика для окремих інструментів*, індекси в якому створюються за допомогою :780.6... Така модифікація не тільки значно скоротила обсяг класу 78, а й дала змогу уникнути дублювання назв музичних інструментів у розділах 681.81/82 і 786/789.

Клас 8 *Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство* майже не зазнав змін, окрім уточнення загальних визначників мови в методичних вказівках щодо паралельного підрозділення до розділів 811 *Мови* та 821 *Художня література окремими мовами*.

Зміни до класу 9 *Географія. Біографії. Історія* полягали у введенні прикладів комбінування, нових індексів, методичних вказівок, нових понять до рубрик. Наприклад:

Індекс	1-ше видання	2-ге видання
910	Загальні питання. Географія як наука. Географічні дослідження. Подорожі	Загальні питання. Географія як наука. Географічні дослідження. Подорожі <i>Приклад(и) комбінування:</i> 910:004.65 Географічні інформаційні системи (ГІС)
929.731	Королівська родина. Монархи. Королі. Принци. Великі герцоги. Великі князі	Королівська родина. Монархи. Королі, королеви . Принци, принцеси . Великі герцоги (ерцгерцоги), велики герцогині (ерцгерцогині) . Великі князі, великі княгині

З класу 94(41/99) *Історія окремих країн* вилучено альтернативні індекси (для всіх країн) зі спеціальними визначниками .0., що значно скоротило його обсяг.

Звертаємо увагу систематизаторів на введену в клас 94(477) *Історія України* періодизацію, розроблену завідувачем відділу української історіографії та спеціальних історичних дисциплін Інституту історії України НАНУ доктором історичних наук О. Удодом з ініціативи відділу класифікаційних систем. Цю деталізацію вже уведено в англійський еталон Майстер Референс Файл (МРФ) УДК (2008).

Характер більшості змін у різних класах таблиці за останні роки (зменшення кількості прямих індексів, переміщення понять із

виключених індексів у приклади, що побудовані за допомогою комбінування індексів із застосуванням знаку відношення тощо) дав змогу забезпечити деталізацію понять без суттєвого збільшення обсягу еталонних таблиць та підтвердив тенденцію поступового перетворення класифікації на фасетну, що відповідає загальній стратегії її розвитку, розробленій Консорціумом УДК [6].

Формування алфавітно-предметних покажчиків до класів або розділів

Для швидкого та точного пошуку індексів понять будь-яка класифікаційна система забезпечується алфавітно-предметним покажчиком (АПП). Під час підготування другого видання національних таблиць УДК основну увагу приділено формуванню АПП до окремих класів або розділів та їхньому термінологічному редагуванню. Методику формування АПП (на основі покажчика до першого видання) детально викладено в [7]. В усіх покажчиках здійснено ретельну перевірку вилучених та змінених індексів упродовж 1998—2006 рр. та власне самих термінів. На відміну від першого, в другому виданні всі покажчики та методичні рішення для понять з відсутніми конкретними індексами містять також багато термінів із прикладів комбінування (в тому числі поняття, які позначаються складеними індексами).

Для більшості розділів АПП багатоаспектні, тому аспекти подано в дужках після понять. Лише в АПП до класу 64 поряд з поняттями не зазначено аспектів у дужках, оскільки він для всіх понять один (*комунальне господарство*) і збігається з назвою класу.

Кількість рубрик у покажчиках до окремих класів становить:

Клас	Кількість рубрик	Клас	Кількість рубрик
0	2700	64	950
1	1600	65	2300
2	3500	66	6050
3	8700	67	3600
5	17190	68	3150
60	200	69	1040
61	5900	7	3900
62	14150	8	970
63	3700	9	370

Загальна кількість рубрик у покажчиках національних таблиць УДК (без урахування АПП до допоміжних таблиць) — близько 80 000 рубрик (тобто термінів і термінологічних словосполучень). Покажчик фактично є універсальним багатогалузевим словником української наукової термінології.

Однак, на нашу думку, не варто обмежуватись покажчиками до окремих класів. УДК є багатоаспектною класифікацією, одне й те саме поняття може зустрічатися в різних класах та розділах залежно від галузі знання та аспекту розгляду. Поняття, наведені у двох або більше розділах, створюють у покажчику гніздові рубрики. Це дає змогу систематизаторам вибрати індекс, який найбільше відповідає змісту документа, що індексується (й, отже, з'ясувати, до якої галузі знання належить цей документ).

Уточнення наукової термінології рубрик УДК

З метою вдосконалення тексту рубрик в окремих класах і розділах особливу увагу під час підготування другого видання ми приділили їхньому спеціальному термінологічному редагуванню відповідно до структури та методики побудови УДК. Спеціальне термінологічне редагування тексту рубрик полягає в:

- виправленні стилю;
  - виявленні росіянізмів і заміна їх українськими еквівалентами;
  - усуненні дублювання понять (термінів) в одному розділі (підрозділі), тобто уточненні місцезнаходження понять на тому чи іншому ієрархічному рівні в розділі, спираючись на англійський варіант МРФ;
  - уніфікації термінів одного й того самого поняття у різних розділах (підрозділах) таблиць;
  - виявленні неточностей перекладу та заміна термінів і термінологічних словосполучень усталеними (нормованими) виразами, поданими в термінологічних словниках для різних галузей знання;
  - уведенні нових термінів (переклад латинських назв, транслітерація термінів із МРФ, доповнення синонімами тощо).
- Деякі приклади спеціального термінологічного редагування в різних розділах наведено в таблиці:

Індекс	1-ше видання	2-ге видання
Уточнення перекладу або стилю назви класів, доповнення рубрик, уведення усталених виразів		
621.6	Установки, обладнання... та розподілення рідин	Установки, обладнання... та розподілення рідин і газів (англійське <i>fluid</i> означає <i>рідинне середовище</i> (рідина або газ) і все поняття та вміст розділу однаково стосуються як рідин, так і газів)
624.2/8	Будівництво мостів	Будівництво мостів. Мостобудування
628.511	Захист від пилу	Захист від пилу. Пиловидалення
631.3.071	Знаряддя, що працюють при використанні тварин (коней, волів). Ручні знаряддя	Знаряддя кінні та ручні
631.51.021	Основна обробка ґрунту	Основний обробіток ґрунту
641.542.3	Посуд для приготування їжі за допомогою пари . Автоклави	Скороварки . Варильні автоклави
644.1	Внутрішній клімат-контроль . Опалення. Вентиляція. Кондиціонування повітря	Регулювання мікроклімату приміщень . Опалення. Вентиляція. Кондиціонування повітря
69:614	Питання охорони здоров'я у будівництві, включаючи будівництво лікарень	Аспекти охорони здоров'я мешканців хворих будівель . Синдром хворих будівель
Заміна росіянізмів відповідними українські термінами		
514.172.4	Випуклі тіла Випуклі многокутники та многогранники	Опуклі тіла Опуклі багатокутники та багатогранники
621.0	Машиноведення	Машинознавство
621.184.54	Підігрівачі повітря	Підігрівники повітря
621.315.66	... мачти	... щогли
621.316.722.4	Дільтелі напруги	Подільники напруги
621.376.22	Двох полос	Двох смуг
621.515	Центробіжні компресори	Відцентрові компресори
627.724	Сигналізація флажками	Сигналізація прапорами
629.4.04 тощо	... рухомий состав	... рухомий склад
629.7.023.24	обтікачі	обтічники
631.314	Катки для обробки ґрунту Катки-дробарки для дрібнення ґрунтових брил, грудок. Борони-поволоки	Котки для обробітку ґрунту Котки-дробарки для ґрунтових брил, грудок. Волокуші
655.535.2	Бібліографічна інформація у виданнях Титульний лист . Зміст (склад) твору. Бібліографічна сторінка (в періодиці). Показчик помилок	Бібліографічна інформація у виданнях Титульний аркуш . Зміст. Бібліографічна смужка (у періодиці). Список друкарських помилок
656.035.22	Автоматичний продаж проїзних квитків. Білетні автомати	Автоматичний продаж проїзних квитків. Квиткові автомати
Заміна перекручених, помилкових термінів		
621.522.3	Насоси з мокрим поршнем	Насоси з рідинним поршнем
629.5.013.521	Тонна брутто	Брутто-тоннаж
629.5.013.522	Тонна нетто	Нетто-тоннаж
Уточнення місцезнаходження (індексу) для окремих термінів		
632.23	Пухлини. Некроз	Пухлини. Рак
632.24	В'янення. Гниття	В'янення
632.26	Плямистість листя. Знебарвлення. Відмирання	Плямистість листя. Знебарвлення. Некрози (<i>термін некрози із 632.23 слід перемістити в індекс 632.26</i>)
Заміна латинських термінів на українські або на транслітерацію		
634.674	Плоди Geraniaceae, Oxalidaceae та Malpighiaceae Огіркове дерево. Carambola	Плоди Geraniaceae, Oxalidaceae та Malpighiaceae Огіркове дерево (білімбі). Карамбола
635.344	Морська капуста. Crambe maritima	Морська капуста. Катран приморський . Крамбе . Crambe maritima
Уточнення термінів для позначення певних процесів		
621.039.515	Теорія управління ядерними реакторами	Теорія керування ядерними реакторами
621.398, 625.151.34	Дистанційне управління	Дистанційне керування
623.4.025; 623.55.02; 623.551	Управління вогнем	Керування вогнем
631.51.021	Основна обробка ґрунту	Основний обробіток ґрунту
646.62	Суха чистка Витрушування. Чистка щіткою. Чистка пилососом	Сухе чищення Витрушування. Чищення щіткою. Чищення пилососом
648.18	Миючі засоби. Миючі розчини. Речовини для інших видів обробки (відбілювання, накрохмалювання тощо)	Мийні засоби. Мийні розчини. Речовини для інших видів оброблення (вибілювання, накрохмалювання тощо)

Необхідні виправлення внесено також у відповідні АПП.

Висновки. Отже, завершено підготовку до друку другого видання національного еталона УДК.

Для зручності користувачів таблиці розміщено у семи випусках (перші чотири випуски таблиць видано в грудні 2008 року, а решту вже підготовлено до друку). Матеріали таблиць відповідають англійському еталону МРФ станом на 31 грудня 2006 р., тобто в таблиці внесено всі вилучені, змінені та нові індекси за 1998—2006 рр. включно.

Відповідні зміни внесено також і в кожен алфавітно-предметний показчик. Показчики сформовано до окремих класів або розділів Основної таблиці та кожного типу визначників допоміжних таблиць, що також спростить роботу з ними. Крім того, АПП доповнено методичними рішеннями для актуальних понять, що часто зустрічаються в документах та для яких відсутні конкретні прями індекси. На відміну від першого видання, усі показчики та методичні рішення другого видання містять терміни із прикладів комбінуння (у тому числі поняття, які позначаються складними та складеними індексами).

Враховуючи багатоаспектність УДК, доцільно та конче необхідно сформулювати зведений АПП до таблиць, над яким відділ класифікаційних систем вже розпочав працювати.

Триває робота з наповнення таблиць національною тематикою — в другому виданні подано детальну періодизацію історії України 94(477). Матеріал уже вміщено в англійській еталон МРФ (2008).

Важливим результатом роботи над другим виданням УДК ми вважаємо те, що завдяки усуненню неточностей перекладу тексту рубрик, у багатьох розділах виявлено важливі та актуальні терміни й термінологічні сполучення, що залишились поза увагою в

першому виданні. Термінологічне редагування тексту рубрик УДК (уточнення термінів і термінологічних словосполучень, заміна в окремих рубриках дослівного перекладу понять усталеними термінами і виразами, що використовуються в наукових, науково-популярних, суспільно-політичних та інших документах) сприятиме наближенню термінології таблиць до термінології документів, що індексуються, надасть змогу користувачам другого видання національних таблиць УДК швидше здійснювати пошук необхідної інформації та знаходити адекватний індекс УДК.

Список використаної літератури

1. *Універсальна* десяткова класифікація. Зміни та доповнення (1998—2000) / Кн. палата України. — К. : Кн. палата України, 2002. — 144 с.
2. *Універсальна* десяткова класифікація. Зміни та доповнення (2001 р.) / Кн. палата України ім. Івана Федорова. — К. : Кн. палата України, 2004. — 108 с.
3. *Універсальна* десяткова класифікація. Зміни та доповнення (2002) / Кн. палата України ім. Івана Федорова.. — К. : Кн. палата України, 2005. — 116 с.
4. *Універсальна* десяткова класифікація. Зміни та доповнення (1998—1999; 2001—2002) / Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — К. : Кн. палата України, 2006. — 199 с.
5. *Апанасенко Г.* Місце науки "Валеологія" в Універсальній десятковій класифікації / Геннадій Апанасенко, Станіслав Прасол // Вісн. Кн. палати. — 2008. — № 9. — С. 20—22.
6. *Кордейро М. І.* Підтримання Універсальної десяткової класифікації: минуле і майбутнє / М. І. Кордейро, А. Славів, Г. Різаус // Вісн. Кн. палати. — 2008. — № 6. — С. 17—23.
7. *Харитоненко К.* Особливості створення Алфавітно-предметного показчика до другого українського видання УДК / Ксенія Харитоненко // Вісн. Кн. палати. — 2009. — № 4. — С. 8—10.